

SRG Přírodní škola, o. p. s.

Cizinci v České Republice

aneb příběhy těch, kteří vyměnili svoji zemi za ČR

Jméno autora: Alžběta Vosmíková, Tereza Uličná

Odborný konzultant: Mgr. Linda Langerová

Datum odevzdání: 4. 11. 2009

Poděkování

Tímto bychom chtěly vyjádřit velký dík všem lidem, kteří nám jakkoli pomohli při tvorbě této práce a to nejenom v odborné konzultaci, ale i v morální podpoře.

Poděkování patří:

Všem cizincům, kteří byli ochotni nám poskytnout rozhovor.

Mgr. Lindě Langerové, za odbornou konzultaci, celkovou pomoc při práci a za morální podporu

Mgr. Štěpáně Vnoučkové za odbornou konzultaci

PhDr. Vítkovi Novotnému, za odbornou konzultaci

Mgr. Janě Kumsové, za spolupráci a pomoc při práci

Evě Strnadové, za spolupráci a pomoc při práci

Obsah

Úvod	1
Metodika - praktická část	2
Metodika – teoretická část	2
Teoretická část	3
Aktuální situace cizinců v ČR.....	3
Stabilní a nestabilní země.....	4
Vládní a nevládní organizace.....	5
Přístup ČR k cizincům.....	5
Rasismus v ČR	6
Praktická část	8
Naše předpoklady	8
Příběh 1	9
Příběh 2	11
Příběh 3	12
Příběh 4	14
Vlastní reflexe	17
Závěr	18
Použitá literatura	
Přílohy	
Obsah příloh	
Grafy	

Úvod

V České republice je téměř 450 tisíc cizinců. Lidí, kteří se tu nenarodili, ale z nějakého důvodu sem přišli a chtějí, či chtěli, než sem přišli, zde žít. Žít tu společně s námi. Potkáte-li na ulici černocha, Asiata či kohokoliv jiného, kdo se nějakým způsobem odlišuje, dojde vám, že asi nebude mít české kořeny. Ovšem ostatní cizince, se stejnou barvou pleti jako máme my, tedy bílou, na pohled nerozpoznáte, neslyšíte-li je mluvit. A mnohdy ani tu cizí řeč nepoznáte, pokud to nejsou např. Angličané, Němci, Francouzi, kteří tu často jsou spíše jako turisté. Většina obyvatel ČR je k cizincům lhostejná. Nezajímají je, dokud s nimi nepřijdou výrazněji do styku. Bohužel je v dnešní době stále častěji slyšet o rasistech nebo neonacistech. Tedy o lidech, kteří více či méně otevřeně dávají průchod své xenofobii. Naštěstí jsou tu i ti, které osudy cizinců zajímají. Přestože faktických informací je spousta, konkrétní osudy není lehké najít. Naše práce má jako hlavní cíl zaznamenat příběhy lidí. Právě to je pro nás nejzajímavější, to nás vedlo při psaní. Každý je tu z jiného důvodu, každý má svůj příběh. Rády bychom tedy veřejnost upozornily na problémy, které zde cizinci mají. Někteří lidé si občas ani neuvědomí, že je třeba koukat kolem sebe. A že za cizincem, třeba s jinou barvou pleti, jiným vyznáním, kterého potkáte v metru, se skrývá víc než jen část statistiky, ale především osud konkrétního člověka, který z nějakého důvodu opustil svou zemi a vyměnil ji za zemi, kde nebyl vždy vlídně přijat, zemijemucizí a neznámou.

Metodika teoretické části

Nejprve byly vyhledány zdroje informací, ze kterých by bylo možno čerpat. Následně bylo shromážděno co největší množství informací. Informace byly postupně prostudovány. Na základě získaných znalostí byly rozříděny na několik skupin. Z těchto skupin byly sepsány články, tedy jednotlivé kapitoly teoretické části. Ty byly vzájemně porovnány, prodebatovány, zkritizovány, upraveny, opět zkritizovány a upraveny atd., až do vyhovujícího stavu, kdy byly finálně opraveny a zformátovány.

Metodika praktické části

Celá praktická část práce se započala tím, že byly vyhledány kontakty a cizince, kteří by byli ochotní nám poskytnout rozhovor. Poté bylo potřeba určit druhy otázek, které byly pokládány cizincům.

1. okruh byl směřovaný na minulost. Byly kladeny otázky především na to, z jaké země pocházejí, jaká je v jejich zemi situace a hlavně důvod odchodu.
2. okruhem byly otázky, týkající se současnosti, to znamená důvod výběru České republiky. Doba, kterou tu žijí, současné zaměstnání popř. škola, dále zda někdy využili pomoc od organizací na podporu cizinců v zemi, nebo zda se někdy setkali s projevem rasismu či něčeho podobného ze strany obyvatel ČR.
3. okruh se týkal budoucnosti. Otázky byly tedy hlavně směřovány na jejich plán do budoucna, zda tu chtějí zůstat, nebo pokud se můžou vrátit do své země, tak se vrátí zpátky.

Vzhledem k tomu, že dotazovaní byli velice hovorní, téma bylo rozvedeno mnohdy více do detailů, než se čekalo. Co se týče jména a data narození, byla zachována diskrétnost - někteří dotazovaní si to nepřáli. Rozhovory byly nahrávány na diktafon a poté doslovně přepsány, dány do elektronické podoby a následně vytištěny do sborníku. Některé části z těchto rozhovorů byly využity do obsahu teoretické části.

Teoretická část

Aktuální situace cizinců v ČR v číslech

K 31. 7. 2009 bylo v ČR evidováno téměř 440 tisíc cizinců. Z toho více jak 17 tisíc s trvalým pobytem a 263 tisíc s některým typem dlouhodobých pobytů. Nejvíce je v ČR občanů Ukrajiny (přes 133 tisíc), dále Slovenska (77 tisíc), Vietnamu (61 tisíc), Ruska (29 tisíc) a Polska (20 tisíc). Z vybraných tzv. západních zemí je zde přes 15 tisíc Němců, 4 tisíce Američanů (občanů Spojených států amerických), 3 tisíce Rakušanů a Britů, 2 tisíce Francouzů a 657 Kanadánů.

Cizinců evidovaných na úřadu práce je 285 tisíc, nejvíce ze Slovenska (100 tisíc), Ukrajiny (81 tisíc), Polska (18 tisíc), Vietnamu (16 tisíc) a Mongolska (12 tisíc). Zaměstnanci působí především ve zpracovatelském průmyslu, stavebnictví a v oblasti nemovitostí a pronájmu - nejvíce jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, obsluha strojů a zařízení a řemeslníci, kvalifikovaní výrobci či opraváři. Těch, kteří mají živnostenské oprávnění, je přes 77 tisíc, nejvíce z Vietnamu (32 tisíc), Ukrajiny (21 tisíc), Slovenska (9 tisíc), Polska (1 tisíc) a Německa (1 tisíc). Působí ponejvíce v obchodu, ve stavebnictví a v podnikatelských činnostech. V oblasti vzdělávání pracuje přes 4 tisíce cizinců, v oblasti vědeckých, technických a pracovních činnostech jich pracuje přes 19 tisíc.

Ve školním roce 06/07 studovalo na českých školách 45 tisíc cizinců, v roce 07/08 to bylo již přes 50 tisíc cizinců, tedy 2,4 % z celkového počtu studentů. Na základních školách studovalo nejvíce žáků z Vietnamu, Ukrajiny a Slovenska, na vysokých školách bylo nejvíce slovenských občanů.

V roce 2007 prošlo 12 250 cizinců soudním procesem (stíhání, zkrácené řízení, obžaloba atd.), odsouzeno bylo 4 690 z nich. Z odsouzených bylo nejvíce Slováků (1 889) a Ukrajinců (1 025).

V roce 2006 uzavřelo 4 566 cizinců sňatek, oproti tomu statistika zaznamenala 1 872 rozvodů. Narodilo se 1 725 dětí cizinců. 281 cizinců zemřelo. Nejvíce cizinců v ČR je ve věku mezi 20 a 40 lety.

V roce 2008 požádalo 1 656 cizinců o mezinárodní ochranu, nejvíce z Ukrajiny, Turecka a Mongolska. Celkem bylo v rámci soudního systému provedeno

2 026 rozhodnutí, ve 157 případech byl udělen azyl, v 1 052 případech nikoli. Ve zbývajících případech byla žádost nepřijatelná, řízení bylo zastaveno apod.

Největší podíl slovenských občanů mezi cizinci žijícími v ČR má vcelku jasné vysvětlení. ČR je geograficky i jazykově blízká, láká vyšším výdělkem i životní úrovní. Stejný motiv má pravděpodobně i většina občanů Ukrajiny – lepší, respektive alespoň nějaký výdělek. V ČR totiž vydělá např. inženýr jako pomocný dělník více, než kdyby ve vlasti pracoval ve svém oboru. Vietnamská komunita je v ČR velká a stále se rozrůstá. Vietnamci jsou zde díky možnosti uplatnit své podnikatelské schopnosti a pracovitost úspěšní. Zatímco rodiče vlastní krámek (dva, tři, k tomu třeba „čínskou“ restauraci), jejich děti a vnuci studují na vysokých školách, často úspěšněji než jejich čeští vrstevníci. V posledním roce se hodně psalo a mluvilo o problému přistěhovalců z asijských zemí (Mongolska atd.), kteří se do ČR dostali buď přímo nelegálně, nebo do ilegality upadli a ocitli se v kleštích. V kleštích zaměstnavatelů, kteří je vykořisťují s tím, že je klidně mohou vyhodit, zájemců o místo je spousta, zprostředkovatelských agentur, které po nich chtějí peníze, věřitelů a v nejhorších případech přímo mafie, která celý nekalý byznys řídí. V podstatě „novodobé otrokářství“. Přestože se tímto problémem v naší práci zabývat nebudeme, je dobré na něj znovu a znovu při každé příležitosti upozorňovat a doufat, že „stokrát nic umoří osla“.

Důvody odchodu ze stabilních a nestabilních zemí

Migrace se v České republice postupně stává výrazným společenským i politickým tématem. Každým rokem o něco málo přibude počet cizinců na území ČR. Česká republika se stává pro stále více cizinců zemí, kde se chtějí usadit. Zvláště pro mimoevropské státy se Česká republika jeví jako stát bohatý a zajímavý, stejně jako většina evropských států. Vzhledem k tomu, že cesta do české republiky je oproti nim levná, stává se větším lákadlem pro pobyt.

Důvodů, proč tito lidé opustili svou zemi, ať už dobrovolně, nebo nedobrovolně, je hned několik. Nejčastější příčinou migračních pohybů jsou rozdíly v politických, sociálních a ekonomických podmínkách v těch zemích, kterou cizinci opustí a v zemi, do které emigrují. Hrají zde roli určité faktory, jako je vzdělání, zaměstnání, výše mzdy, lepší životní podmínky a mnoho dalších. Pak tak také důvody náboženské, či z důvodu válečných nebo živelných katastrof. Příkladem byla například velká vlna emigrace do České republiky v 80. letech 20. století, kdy se přijíždělo do Československa s povědomím přátelské země a to právě s těchto důvodů. Byli to např. například Mongolové, Etiopané. Tito lidé se zde buď usadili a žijí zde s rodinou dodnes, nebo již dříve odešli.

Celkem se v České republice nachází 310 000 cizinců, což je přibližně 2.5% obyvatel. Z toho žadatelů o azyl, u kterých není jasné, jestli zde zůstanou, tu má trvalý nebo kratší pobyt 32 000 cizinců. (Tato data platí k září 2009). Jenom

v minulém roce, během devíti měsíců přišlo do České republiky 30 000 cizinců. Mezi deset zemí, které u nás mají největší zastoupení emigrantů, patří: Srbsko a Černá hora, Mongolsko, Vietnam, Ukrajina, Bulharsko, Čína, Rusko, Bělorusko, Polsko, Slovensko.

Vládní a nevládní organizace

Vládní a nevládní organizace, o kterých zde píšeme, jsou organizace, které se zabývají pomocí cizincům neboli emigrantům v zemi. Nevládní organizace, jsou neziskové nadace fungující na tržních principech a nejsou ničím vázané na vládu, ani programem ani financemi. Naproti tomu u vládních organizací je to tak, že zřizovatelem je vláda. Má jí tedy na starosti a zabezpečuje jí.

Každá země by měla takovéto organizace mít, jelikož cizinec, který přijde do země, často na tuto pomoc od nevládních organizací spoléhá. V České republice jich existuje mnoho. Mezi nejznámější organizace s největším ohlasem patří například CIC-centrum pro imigraci cizinců, Berkat-občanské sdružení na podporu cizinců, nebo Český Helsinský výbor-organizace na podporu nových přistěhovalců. Také COM, Člověk v tísni, Meta, o. s., nebo Český červený kříž. Tyto nevládní organizace pomáhají cizincům na území České republiky. Poskytují nejenom cizincům s trvalým či dlouhodobým pobytem, ale i azylantům sociální a pracovní poradenství, dobrovolnické a vzdělávací aktivity. Organizace se často mohou lišit svým zaměřením. Existují organizace zaměřené na lidská práva, nebo organizace fungující spíše jako občanské sdružení, kde se lidé schází a vzájemně se poznávají a řeší problémy. Také existují organizace, jako je například občanské sdružení Berkat, které se snaží pomoci nejenom s formálními věcmi. Vytváří mnoho projektů zaměřujících se na pomoc a podporu oblastí, zničených válkou a živelnými katastrofami. Česká republika nabízí mnoho informací, týkajících se zaměření a věcí ohledně těchto organizací. Mohou si je vzhledat na internetu, kde je mnoho stránek a odkazů, či se poptat lidí kolem. Samozřejmě ne každý cizinec toho využívá. Přesto většina cizinců alespoň jednou na tyto organizace obrátila, ať už při hledání azylu, nebo zaměstnání.

Podle výpovědi pracovnice v organizaci Berkat je většina cizinců se službami od organizací spokojena. Samozřejmě záleží na době. Dříve, za dob Československa byla jiná situace než dnes, za dob Českého státu, proto se mnohdy názory cizinců liší.

Přístup ČR k cizincům

Z hlediska formálního přístupu České republiky k cizincům, jedná se o spoustě záležitostí, které mnohdy dlouho trvají a často se neobejdou bez problémů. Jednou z nich je záležitost kolem nabývání českého občanství cizinců. Každým rokem přibývá více a více žádostí. Česká republika má povinnost, pokud žadatel splňuje všechny podmínky, mu české občanství povolit. Další věcí je žádost o mezinárodní ochranu a o udělení azylu. Tato formalita není s pohledu cizinců, ani z pohledu České republiky vůbec jednoduchá. Každým rokem zažádá o azyl tisíce cizinců. Ne každému je však azyl udělen, počty azylantů se tak zmenšují na řády stovek. O udělení nebo neudělení azylu rozhoduje Ministerstvo vnitra České republiky, přičemž řízení je zahájeno ve chvíli podání žádosti. Rozhoduje se podle listiny práv a svobod, přičemž existují situace, kvůli kterým může být azyl odepřen. Může být například z důvodu spáchání zločinu proti míru, válečný zločin, nebo v jednání s rozporem se základními lidskými právy a svobodami.

V roce 2008 zažádalo o azyl 1600 cizinců, pouze desetina byl azyl udělen. Česká republika nemá dostatek azylových zařízení, která by cizincům poskytovala dočasné ubytování, sociální podporu, a ochranu. Proto vzniká stále více projektů a sdružení, která se tímto problémem zabývají, například SOZE, sdružení občanů zabývajících se emigranty, poskytující cizincům ubytování, sociální a psychologické poradenství, které využívají při hledání zaměstnání, vzdělávacího programu apod. Když přijde cizinec do České Republiky, neměl by se potýkat ze strany úřadů s žádným problémem, pokud se jedná o legální přesun emigranta, který zde chce žít, když dočasně nebo natrvalo a není žádný důvod, proč mu nevyhovět. Jsou případy, kdy to nařizuje zákon a dá se říct, že i morální vědomí a nefunguje to.

Toto všechno co se toho týká, ale normální člověk nezaregistruje. Vidí pouze cizince, který přišel do jeho země a žije tu v komunitě s miliony lidmi stejně jako on.

Rasismus v České republice

Je smutnou pravdou, že v České republice je stále množství těch, kteří podléhají rasismu a xenofobii. Jsou to často lidé málo vzdělaní, kteří mají strach ze všeho cizího a odlišného, navíc je možno jim tento strach vsugerovat označením „toho cizího, odlišného“ jako toho, co zavinilo všechny problémy – finanční, příp. nezaměstnanost, morální úpadek společnosti (domnělý či skutečný). Ano, řeč je především o neonacistech, nacionalistech, národních socialistech, či jak si to vlastně říkají. A především o neblahé tendenci posledních let, kdy mají tyto v postatě fašistické organizace vzrůstající počet příznivců, vznikla dokonce politická strana, která hájí jejich názory – Dělnická strana.

Zde několik čísel jako důkazů o jejím vzrůstajícím vlivu:

Ve volbách do Evropského parlamentu (EP) v roce 2004 získala přes 4200 hlasů, tedy 0,18% hlasů. V roce 2006 se DS účastnila parlamentních voleb jako součást politického hnutí Právo a Spravedlnost (PaS), které získalo přes 12 700, tedy 0,23% hlasů. V roce 2008, při volbách do zastupitelstev krajů, získala přes 28 800 hlasů – 0,99%. V posledních volbách v roce 2009 do EP získala více jak 25 300 hlasů, což bohužel při nízké volební účasti činí 1,07%, a DS má tedy právo na finanční příspěvek od státu.

Vzrůstající počet příznivců DS je možné vysvětlit především nespokojeností lidí v oblastech, kde je zanedbáván problém nedostatečné integrace sociálně slabých, především romských rodin. Lidé v DS vidí někoho, kdo konečně řeší jejich aktuální problémy – bohužel problémy, které jsou kvůli trestuhodné ignoraci ze strany státu aktuální téměř 20 let.

Přestože v tomto vidíme hlavní příčinu vzrůstající popularity DS a podobných uskupení i mezi „normálními“ občany, neznamená to, že DS ohrožuje jen Romy. I tak by to ovšem bylo alarmující, avšak neměli bychom důvod - z hlediska naší práce - se o DS vůbec zmiňovat. Nicméně, DS je extrémně nacionalistickou stranou a hraje především na strunu nacionalismu dosti primitivního. Její hrozbu i pro cizince, pokud by měla možnost něco opravdu ovlivňovat, snad dosvědčí citace z projevu předsedy DS Tomáše Vandase (mimochodem bývalého člena a tajemníka zaniknuvších Republikánů Mirka Sládka), který pronesl při mítinku DS, 24. května 2009 v Praze:

„Vládne zde elita, která si myslí, že si může dovolit vše a že jí vše projde. Rozkradli tuto zemi, zdevastovali jí, zaplavili imigranty ze všech koutů světa a tváří se, že za nic nemohou. Naopak chtějí, aby lidé ze svých daní dotovali jejich zlodějný a tolerovali korupci. Abychom se snad radovali a měli pocit, že je v této zemi vše v pořádku a skákali nadšením nad tím, když se nám po ulicích rozvalují hordy imigrantů, když nám Vietnamci pěstují marihuanu a cizojazyčné gangy terorizují naše občany. (...) přijde doba, kdy si vyřídíme účty se všemi, kdo dnes porušují zákony a myslí si, že se nemají ničeho obávat. To si koneckonců mysleli komunisté taky. Jenže ti, když přišli o své posty, pouze převlékli kabáty a až na pár výjimek ušli spravedlnosti. My tak tolerantní nebudeme. Až uspějeme ve volbách a budeme v této zemi vládnout, bude mít slušný člověk zajištěn slušný život, vymahatelnost práva a spravedlnosti. Naopak na různých nebudou mít ustláno parazité, přivandrovalci ze všech koutů světa, korupčníci, všichni, kteří chtěli prosazovat zvýhodňování podle barvy pleti. Na ně si pořádně posvítíme.“ (*oficiální webové stránky Dělnické strany*)

..

Praktická část

Naše předpoklady

Česká republika je z pohledu cizinců krásná země, když se ale netýká vztahů mezi lidmi. Vzhledem k tomu, že v české republice stále u lidí narůstá xenofobie a rasismus, předpokládáme, že mnoho cizinců se takovou reakcí od místních lidí někdy setkala. Do České republiky stále emigruje více cizinců, nejspíše to bude dané situací v jejich zemi a také možná proto, že Česká republika má ve světě jméno zajímavé země, proto láká mnoho cizinců nejenom na turistiku, ale také jako možnou zemi pro emigraci. Hlavním důvodem odchodu jsou nejspíše politické a ekonomické problémy v jejich rodné zemi, proto ji musí opustit i třeba nedobrovolně. Česká republika nabízí více možností, jako například větší nabídka zaměstnání, nabídky škol pro vyšší studium apod.

Předpokládáme, že pro ně nebude problém se do své země vrátit, když to samozřejmě nebude naprosto neúnosná situace, jako například živelné pohromy nebo války. Je také pravděpodobné, že když přijedou do České republiky, mají se na koho obrátit, například na organizace nebo na ministerstvo vnitra. Při žádání o státní občanství by se neměl objevit žádný problém, a všechny procesy by měli proběhnout bez problémů. Když si cizinec zažádá o udělení azylu, je mu přidělen, pokud se z jeho strany nejednalo dříve nebo nejedná o situaci, kvůli které by mu byl azyl odepřen.

Vzhledem k tomu, že tito cizinci si vybrali Českou republiku jako vhodnou zemi pro pobyt, jsou zde spokojení, a nic závratného jim zde nechybí.

Rozhovory

Stručný životopis

Pan J.L. se narodil v roce 1961 v Etiopii. V ČR žije od roku 1984. Studoval sociologii, v které dostal titul doktor. Po studiu nastoupil na UK jako asistent, kde zůstal dodnes, jako učitel. Učil v ústavu Blízkého východu a Afriky a v současné době pracuje na katedře etnologie UK. V letošním roce začínal učit na Anglo - American university. Jeho zaměřením je politická geografie. Trvale žije v České republice, kde se také oženil a má dvě děti.

Rozhovor č. 1

„Ještě jako svobodný jsem studoval sociologii na Karlově Universitě spolu se čtyřmi kamarády jsme dostudovali a chtěli se vrátit domů do Etiopie. Ale Etiopie byla v tu dobu socialistická. Tato vláda se rozpadla v roce 1991, kdy bylo vytvořeno Národní hnutí, které protestovalo proti vládě, tím důsledkem se vytvořila koaliční vláda. Etiopie je multinárodní stát, to znamená, když v jednom státě žije více národů. V Etiopii byly 4 národy silnější, mezi nimi největší podíl Oromové – národ, ze kterého jsem se narodil ve městě Bedele, vzdálené od hlavního města asi 660 kilometrů. Mám hlavní město Addis Abeba rád, ale ještě radši mám druhé největší město Dire Dawa, pro mne je hlavní město tohle. Více se mi tam líbí, je to tam hezčí.“

Proč jste zůstal v České republice?

„8. 6. 1992, když jsem dokončoval státnice, se rozpadala koaliční vláda. Tahle vláda právě deklarovala válku Oromu. Všichni mi říkali, abych tam nejezdil, že je to moc nebezpečné. Nikdy jsem si nemyslel, že si v Čechách udělám doktorandské studium. Šel jsem na ministerstvo vnitra, kde jsem potkal jednu pani, která mi nabídla stipendium. Za 14 dní jsem složil doktorandskou zkoušku. Skončil jsem v roce 1996 a začal jsem učit. Celou dobu, co jsem byl jako student, jsem se znal s jednou paní. Když jsem dostudoval, tak jsem se s ní oženil a žiji s ní dodnes a mám s ní dvě děti.“

Prohlíží si mapu Etiopie. „Byli jsme nedávno s rodinou v Krkonoších na Sněžce. V Etiopii je Ras Dashan 4620 metrů vysoká hora. Etiopie je krásná země, spousta řek a nádherná příroda, tam jsem se narodil. Jsem zvyklý na zimu, když je tu horko tak mi říkají, ať jedu do hor, protože Češi si myslí, že celá Afrika je teplá, že jsou tam pouště atd., ale já nesnáším horko. Sněžka je pro mě takový malý kopec, u nás jsou hory kolem 4000 metrů vysoké.“

Můžete se v dnešní době vrátit zpátky do Etiopie?

„Teď ne, mám už české občanství.“

Je tu více lidí, kteří přišli s Etiopie třeba ze stejného důvodu? „

„Ano, měl jsem tu čtyři kamarády, kteří ale emigrovali do Ameriky. Znal jsem pár studentů z Oroma, ale nevím, jestli zde pořád jsou.“

Kdy jste přijal české občanství a setkal jste se s nějakým problémem ze strany ČR?

„Občanem České republiky jsem se stal v roce, kdy jsem se oženil, kvůli dětem, když pak začali chodit do školy. Na české občanství mám právo, když mám manželku v Česku. S žádným problémem jsem se nesetkal.“

Setkal jste se někdy už s někým ze strany lidí s nějakým odporem nebo projevem rasismu?

„Jo to určitě setkal, hlavně v devadesátých letech. Například když jsem byl studentem, tak jsem se vracel metrem. Když jsem čekal na metro na stanici Českomoravská, skupina opilých skinheadů na mě a na dva před nimi jdoucí Afričany zaútočila. Napadli nás a zbili. Mně rozbili dva zuby, zašívali mi pusku a měl jsem celý zkrvavený obličej. Všichni říkají, že v Německu je rasismus, ale to není pravda, jelikož tam, když někoho zabijí, je celá společnost šokovaná, ale když tady občan spálí dům jiného občana, nikoho to nezajímá. Proto Češi mají neviditelný rasismus a odpor. Proč, když tady někdo někoho zabil kvůli barvě, nikoho nepotrestali? Například cikáni, jsou to zloději, ano oni kradou. Člověk by měl ale pochopit, že člověk je člověk, a nezáleží na tom, jestli je to cikán nebo Súdánec. V Etiopii je to úplně jedno. Je to multinárodní stát, ale nikdo tam nikoho nezabíjí kvůli tomu, že je jiného národa.“

“Setkal jste se někdy s pomocí organizací?

„Jednou ano. Když mě napadli, tak mi jeden právník z Helsinského výboru (na podporu nových přistěhovalců z jiných zemí) pomohl. Ten nejagresivnější skinhead dostal dva roky. Jinak by nedostal vůbec nic.“

Jaký je váš názor na Českou republiku? Líbí se vám tu? Co vám tu chybí?

„Víte, když byl člověk malé dítě, všechno mu zůstává v hlavě, to místo, všechno okolo. Kdybych já to mohl všechno vidět, tam kde jsem žil. Ty lesy, města. Nemyslím, že je tu špatně. Máte krásnou zemi. Všude lesy a krásná příroda, ale mě prostě chybí tam, kde jsem se narodil. Co bych za to dal, abych mohl zase vidět ty hory. Nechybí mi to jako materiálně, ale mentálně, duševně. Teď jsem založil rodinu tady. Mám dvě krásné děti, které jsou napůl černoušci a napůl běloši jako Jana.“

Rozhovor č. 2

Stručný životopis

Pan R.T. pochází z Ukrajiny. Do České republiky se dostal kvůli matce, která se sem vdala, žije tu od roku 1963, tedy 32 let. V České republice se necítí být cizincem, jelikož to tu zná a má tu spoustu přátel, Ukrajinu ale pravidelně navštěvuje. Pracuje v pojišťovně v Praze.

Z jaké země pocházíte?

„Narodil jsem se v Ukrajině.“

Jak dlouho žijete v České republice?

„Jsem tu od roku 1963, tedy 32 let, takže cizinec vlastně tak úplně nejsem. Jsem tu od čtvrté třídy, chodil jsem tu tedy na základní školu i na gymnázium.“

Z jakého důvodu jste se odstěhovali do České republiky?

„Máma se sem vdala, ale narodila se na Slovensku. Teďko byla nějaká hrozná akce, že lákali Slováky na Ukrajinu, takže naši prarodiče se rozhodli, že jdou do toho. Ale když tam byli, tak zjistili, že to byl omyl, ale už to nešlo vrátit zpátky. Vrátila se sem teta a máma.“

Proč jste si vybrali českou republiku?

„My jsme sem jezdili a máma se tu seznámila s jedním pánem a vdala se. Jezdili jsme sem za tetou, která tu žila. Ta si vzala volyňského Čecha, proto se sem dostala. Vrátila se sem se svým mužem, protože po válce se sem vraceli volyňští Češi.“

Věděli jste tedy, do čeho jdete?

„No určitě ano.“

Setkal jste se v České republice s nějakým odporem, nebo projevem rasismu od lidí?

„Já jsem vlastně na Ukrajině vyrůstal u prarodičů, kteří mluvili slovensky, takže se nenaučili pořádně ukrajinsky. Proto jsme měli takovou dvojjazyčnou výchovu. Oni tedy mluvili slovensky, ale hrozným dialektem, protože to tam používají jenom v okolí. My jsme se vlastně češtinu naučili rychle. To tady ještě žádní cizinci nebyli, to bylo v roce 1977. Člověk si musel zvyknout, že musí používat jenom jeden jazyk. My jsme sem přijeli v půlce srpna, takže já jsem tady nastoupil hned v září do čtvrté třídy na základní školu. To jsem ještě ani neuměl latinku, všechno od začátku, ale během asi tří měsíců jsem si zvykl a bylo to v pohodě.“

Máte už České občanství?

„Ano už dávno, je to přibližně deset let.“

Setkal jste se někdy s problémem ze stran úřadů?

„Ne nikdy, v tomhle jsem neměl nikdy problém. Už od doby, kdy jsme se sem přistěhovali, jsme tu měli zajištěný trvalý pobyt, což je a byla pro cizince velká výhoda. Jedním z největších problémů, když cizinec přijede do ČR, je právě problém okolo žádání a vydávání azylů. Kdo si dneska zažádá, má větší pravděpodobnost, že ho nedostane, než dostane. Tomu jsme se vlastně vyhnuli.“

Využil jste někdy služeb od organizací, zabývajících se problémy cizinců v ČR?

„Ne nikdy jsem je nepotřeboval, ani nevím, jaké jsou a kde jsou. Tím, jak jsem to tu znal, když jsme se sem přestěhovali, neměli jsme proč je využít. Ani o nich nic moc nevím.“

Byl jste od doby, kdy jste se přestěhovali v Ukrajině?

„Jezdím tam jednou do roka za rodiči.“

Líbí se vám tu? Co vám v ČR oproti Ukrajině chybí a, nebo naopak co je tu lepší?

„Určitě se mi tu líbí. Mám Českou republiku rád. Jenom si vzpomínám, že když jsem tu nastupoval na základní školu do čtvrté třídy, začali jsme probírat učivo, které jsem už dávno uměl. Vlastně na Ukrajině ve škole jsme byli napřed v učivu oproti té škole tady. To mě celkem zarazilo, čekal jsem spíše opak. Pak také co se týče vztahů mezi lidmi, ve společnosti. Já bydlím na Proseku v bytě, a ani nevím, jak se jmenují moji sousedé ani kdo to je a myslím, že oni mě také neznají. S tím byste se na Ukrajině nesečkali. Tam jsou ve společnosti všichni přátelé. To je velký rozdíl.“

Chtěl byste tu zůstat natrvalo?

„Určitě ano, na Ukrajinu dojíždím, takže mi tu v podstatě nic nechybí, líbí se mi tu.“

Rozhovor č. 3

Stručný životopis

Pan K.L. pochází z Ameriky, narodil se ve státě Nevada. Do České republiky se dostal při návštěvě Evropy v roce 1994 a na pár týdnů tu zůstal. Několikrát se rozmýšlel, zda se má vrátit, ale dostal tu trvalý pobyt a žije tu dodnes. V dnešní době pracuje v oboru informatiky, dříve pracoval také jako učitel angličtiny.

Z jaké země pocházíte?

„Jsem ze Spojených států.“

Z jakého důvodu jste přišel do České republiky?

„Před 16 lety jsem poprvé navštívil Evropu a strávil jsem dva týdny v Čechách. Seznámil jsem se s několika lidmi a jeden z nich řekl, proč bych vlastně měl zůstat v Americe. V Americe jsem vlastně neměl nic tak zajímavého, abych zůstal tam, protože jsem neměl ženu, děti a nic kvůli čemu bych tam měl být. V červnu roku 1994 jsem sem přijel a říkal jsem si, že tu zůstanu tak rok a budu tu pracovat jako učitel angličtiny. O rok později všechno bylo v pohodě a neměl jsem důvod proč tady nezůstat. Nebylo to každý rok konkrétní rozhodnutí a jen jsem si prostě říkal proč ne. Dnes už mám tady trvalou práci.“

Máte české občanství?

„Občanství ne, trvalý pobyt.“

Chtěl byste si ho zařídit, nebo chcete tady ještě zůstat?

„Pro mne je to stále otevřené. Je to tu pro mne v pohodě, akorád mám rodiče v Americe. Tam jezdím teď dvakrát ročně. Ukáže se, jestli tady v budoucnu nebudu mít problém třeba najít práci nebo tak, zatím to problém není, ale uvidíme.“

Setkal jste se někdy s problémem ze stran úřadů?

„Ano, byl jsem ale asi v jiné situaci než jiní lidé. Dříve to byl problém. Já jsem vlastně bydlel v bytě, co byl nebytový prostor, používal jsem adresu rodičů bývalé přítelkyně, pro oficiální věci, pro živnostenský list. Ale teď už mám byt, který není nebytový prostor, už není problém. Trvalý pobyt to bylo zvláštní, protože můj zaměstnavatel platil za někoho, aby vyřizoval takové věci a před jedním rokem dělal jeden člověk z agentury dlouhodobý pobyt špatně, tak nakonec jsem sem neměl jít. Neměl jsem pět let za sebou nebytový prostor, měl jsem mezeru, kvůli tomu člověku z agentury. Tak to byl problém, ale nakonec to šlo. Další příklad teď nevím, ale lidé často říkají, že je tohle problém.“

Setkal jste se někdy s nějakým odporem od lidí? S nějakým projevem rasismu a podobně?

„Pro mne je to občas jenom pocit lidí, kteří jsou z toho nervózní, ale nikdy jsem neměl konkrétní problém. Co mi konkrétně vadilo, byli spíše názory lidí. Myslím, že xenofobie tu určitě existuje, ale nikdy mi nepřekážela.“

V České republice existují organizace, které se zabývají cizincem v zemi, využil jste je někdy?

„Ne nikdy jsem je nepotřeboval.“

Co vám oproti Americe v České republice chybí, nebo co se vám tu líbí?

„Tak určitě dobré mexické jídlo (smích)! Je to v celku zvláštní, protože myslím, že teďko co mi chybí, není něco najít. Například noviny můžu číst z internetu. Já jako nemám takové slabosti na Americkou kulturu, televizi nesleduju, ale co se týče divadla v angličtině, to tady moc není, nebo něco takového. Myslím, že Česká republika a Amerika jsou si dost blízké, ale jsou tam určitě věci, které tu nejsou. V Americe není tolik měst, kde jste mezi lidmi jako tady v Praze, tam jsou spíše auta. Nemusím tu strávit tolik času v autě, když jedu do práce, je tu městská doprava. Pak také, že tady mám více času. Lidé tu jsou spíše v centru, kdežto v Americe jich je většina v předměstí.“

Jaké je vaše momentální zaměstnání?

„Já se pohybuji v informatice. Píšu dokumenty, jak používat nějaký počítačový software.“

Jak jste tady sháněl práci? Měl jste s tím nějaký problém?

„To bylo v celku zvláštní, protože jsem pracoval v jedné firmě, kterou o dva měsíce později odkoupila větší Americká firma. Tam jsem začal pracovat, přesto, že to nebylo úplně stejné jako to, co jsem dělal před tím. Měl jsem nějaké zkušenosti z Ameriky, ale nebylo to přesně to, co chtěli. Nakonec jsem ale byl nejlepší možnost, kterou měli.“

Přijel jste do České republiky sám, nebo zde máte nějaké kamarády, kteří přišli s vámi?

„Mám tu několik Amerických kamarádů, přišli ale v různé době. Asi nejvíce mám společného s lidmi, kteří přijeli dříve než já, ale mám také kamarády, kteří přišli před dvěma, třemi roky.“

Je známo, že Češi mají ke xenofobii větší sklony, tak jak je tomu v Americe?

„Amerika je obrovská, například v New Yorku xenofobie moc není, protože tam je velká rozmanitost lidí, ale například v Nebrasce, tam rozmanitost lidí vůbec není. Myslím, že v tomhle to není tak rozdílné od Ameriky.“

Kde přesně jste v Americe žil?

„Narodil jsem se ve státě Nevada a potom jsem bydlel v Scotland Morgan a potom Seattle Washington. Párkrát ročně Scotland navštívím, žijí tam moji rodiče.“

Rozhovor č. 4

Tento rozhovor nebyl prováděn osobně, ale zasláním dotazníku přes e-mail, jelikož dotazovaný se právě nachází mimo Českou republiku.

Stručný životopis

Pan L.P. se narodil v Pákistánu, pochází z chudé dělnické rodiny. V České republice žil necelých dvacet let a za tu dobu si na ní vytvořil vlastní názor. V dnešní době žije ve Velké Británii a stále má na Českou republiku originální názor.

V jaké zemi jste se narodil?

„Narodil jsem se v Pákistánu“

Co vás přimělo se nastěhovat do České republiky?

„Vysokoškolské studium na UK, v Praze“

Jaký byl důvod?

„Byl jsem vychován v dělnické rodině v chudé zemi. Studovat, žít a poznávat socialistickou společnost bývával kdysi můj sen.“

Proč zrovna Česká republika?

„Já jsem si tu zem nevybral, bylo mi přiděleno studentské stipendium. „

Jak dlouho jste tu žil/a?

„Od 09-09-1985 do 07-05-2004“

Měl/a jste české občanství a setkal/a jste se někdy s nějakým problémem?

„Ano, nabyl jsem české občanství, po uzavřeném sňatku s domorodkou. Měl jsem neustálé problémy s úřady jak v Československé socialistické republice, tak v České republice.“

Setkal/a jste se zde někdy v ČR ze stran lidí, s nějakým odporem nebo projevem rasismu?

„Ano, byl jsem nevíтанý, nenáviděný cizí element v zemi, v které jsem paradoxně dostával přednášky o míru a socialismu & internacionalismu.“

Využil/a jste někdy pomoc od organizací?

„Ne, ztratil jsem politické iluze a zároveň i důvěru jakýkoliv organizací, které by obhajovali lidská práva v České společnosti.“

Jaký je váš názor na Českou republiku?

„Česká Republika jako stát (od nevyššího úřadu vlády tedy od parlamentu a nejvyššího státního symbolu jako hrad=prezident potažmo nejnižší poslední policejní stanice třeba v Hnojnici)

má dlouhodobé tradice od Rakousko-uherského království, kde občan a státní moc, naproti dvě odlišné subjekty, kde stát funguje jako:

Stát = Moc nad občany, nikoliv Stát jako služba (service) pro občany.“

Líbí se vám tu?

„No docela to ujde.“

Co vám tu chybí?

„Má studentská léta mi stále chybí, chybí mi stále čas stráveny na akademické půdě UK, kavárna Slavie, další drobné věci.“

Proč jste se odstěhoval/a z České republiky?

„Jako cizinec pocházející z rozvojové krajiny, neměl jsem co nabízet svým dětem kromě malé české perspektivy - (kočka leze dírou, pes oknem apod.)“

„Odstěhoval jsem se do Velké Británie, abych mohl vytvořit lepší podmínky pro studium pro své děti. Británie je mnohem otevřenější společnost než Česko.“

Chtěl/a byste se někdy vrátit do české republiky?

„Ano, ale pouze jako bohatý turista černé pleti ze západu, což je o hodně zábavnější role, abych si s úsměvem, nadhledem a pokorou vychutnal nenávist a rasismus domorodců. „

Vlastní reflexe

Naše práce pro nás byla příjemným přínosem. Místo vyplňování a vyhodnocování dotazníků, brodění se bahnem a kopřivami či hrabání se v archivech jsme mluvily s různými lidmi o jejich životě a o tom, co pro ně znamená ČR. Díky „cizincům“ (uvozovky proto, že často žádnými cizinci již nejsou) jsme si upravily své názory a očekávání, která jsme před prací měly. Například, že lidé z rozvojových zemí zde jsou buď jako azylanti, nebo za prací, většinou nelegálně a naopak, ze Západních bohatých zemí sem přijeli studovat nebo prostě žít, protože se jim tu líbí. Myslíme, že tyto náhodné příklady odpovídají všeobecné představě v naší společnosti. Ovšem, již první rozhovor (rozhovor č.1), nám naše očekávání a představy podstatně narušil. Vzdělaný vysokoškolský profesor, který vystudoval a učí na UK, problémy s českými úřady nikdy neměl – proč také, pobývá zde legálně a díky manželce má české občanství. S rasismem se tu však setkal, a to dosti citelně, když ho napadla skupina neonacistů.

Mohly bychom pokračovat a na každém rozhovoru ukázat, jak se může lišit představa a skutečnost. Myslíme však, že další posouzení je na čtenáři.

Během práce pro nás bylo překvapivé, jak otevřeně rozhovory probíhaly. Jediným problémem bylo sjednat čas a místo schůzky. „Cizinci“ však byli velmi milí a příjemně se s nimi povídalo. Přestože jsme čekaly, že na některé věci nebudou chtít vzpomínat a mluvit o nich, byli velice otevření a zodpověděli každý náš dotaz.

Přestože jsme na začátku vlastně vůbec netušily, jak bude práce vypadat, jsme teď (možná o to více) celkem spokojené. Nejen, že povinnou školní práci máme za sebou, ono to navíc bylo zajímavé a obohatilo nás to o nové zkušenosti, poznatky, milé lidi, které jsme potkaly...

Díky metodě rozhovorů dostala naše práce osobnější rozměr. Z celé práce bylo tedy pro nás nejpřínosnější to, co jsme již několikrát zmiňovaly a zdůrazňovaly a to konkrétní osudy konkrétních lidí. Doufáme, že tato práce bude ještě pro někoho přínosná, i kdyby to měli být jen naši spolužáci, učitelé či rodiny.

Závěr

Provedly jsme 4 rozhovory s cizinci, a to konkrétně z Ukrajiny, Ameriky, Etiopie a Pákistánu a shrnuly je do sborníku spolu s teoretickými informacemi. Splnily jsme tedy vytyčené cíle. Všechny iniciály, které byly použity v rozhovorech, jsou vymyšlené, jelikož jsme slíbily zachovat diskrétnost. Rozhovory proběhly bez větších komplikací, spolupráce s cizinci byla výborná. Tato práce bude zaslána cizincům a lidem, kteří a s námi spolupracovali. Práce by měla sloužit jako inspirace lidem, kterým není osud a vůbec to, že kolem nás jsou lidé z úplně jiných koutů světa lhostejný. Pak také jako přiblížení těchto osudů veřejnosti, která má na tyto lidi odlišný názor, nebo o nich vůbec nic neví.

Použitá literatura

MOREE, Dana, et al. Czechkid [online]. [2006] [cit. 2009-10-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.czechkid.cz/index.html>>.

Český statistický úřad [online]. [2003] [cit. 2009-10-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/>>.

Berkat [online]. [2002] [cit. 2009-10-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.berkat.cz/dokument.php?id=1>>.

Epravo.cz [online]. c1999-2009 [cit. 2009-10-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.epravo.cz/>>.

UNHCR : Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky [online]. c2001-2009 [cit. 2009-10-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.unhcr.cz/index.php>>.

Česko-východoafrická smíšená obchodní komora [online]. [2008] [cit. 2009-10-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.eastafrica.cz/index.php?lang=1>>.

Všechno o zemi.... [s.l.] : [s.n.], 2000. 768 s.

Přílohy

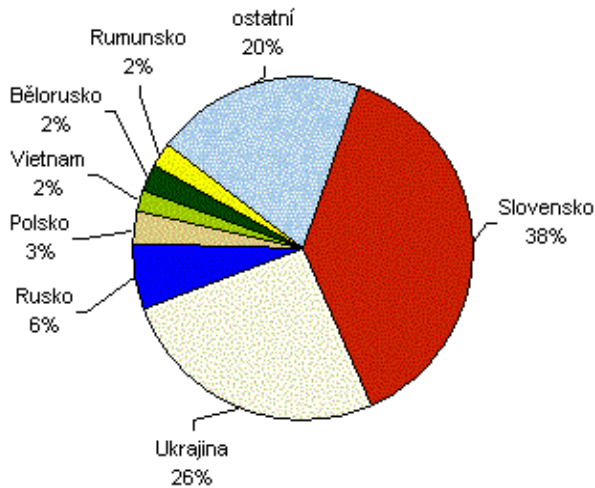
Obsah příloh

1. Nabývání státního občanství ČR během roku 2007 podle předchozího státního občanství
2. Státní občanství ČR nabytá během let 2001-2007
3. Celková zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání
4. Vývoj počtu cizinců s trvalými a dlouhodobými pobyty nad 90 dní v ČR 1993-2008 (31.12)
5. 5 nejčtenějších státních občanství cizinců v ČR – k 31. 12. 2008
6. Počet účastníků řízení o udělení azylu a celkový počet udělených azylů během let 1994 – 2006
7. Nelegální migrace cizinců v letech 2000 – 2007
8. Porušování pobytového režimu během roku 2007, 7 nejčastějších občanství
9. Nelegální migrace cizinců přes státní hranice ČR v roce 2007- 7 nejčastějších občanství

Grafy

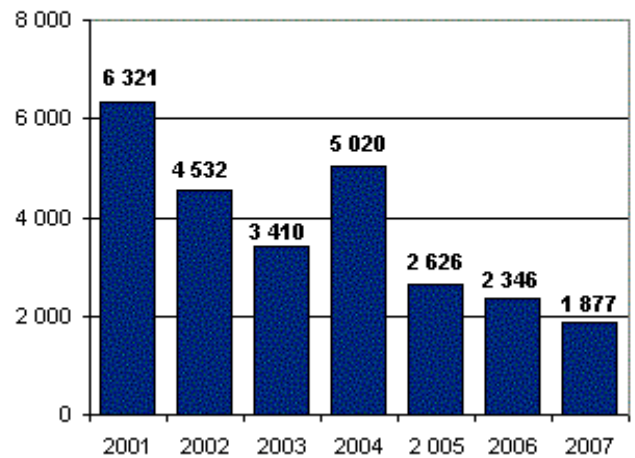
Graf č. 1

Státní občanství ČR nabytá během roku 2007 podle předchozího státního občanství

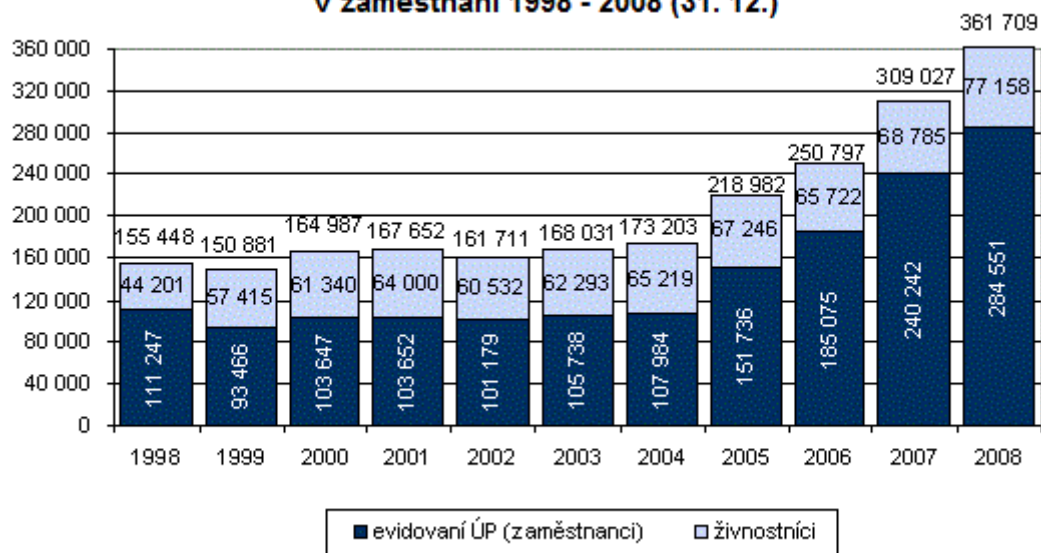
Graf č. 2

Státní občanství ČR nabytá během let 2001 - 2007

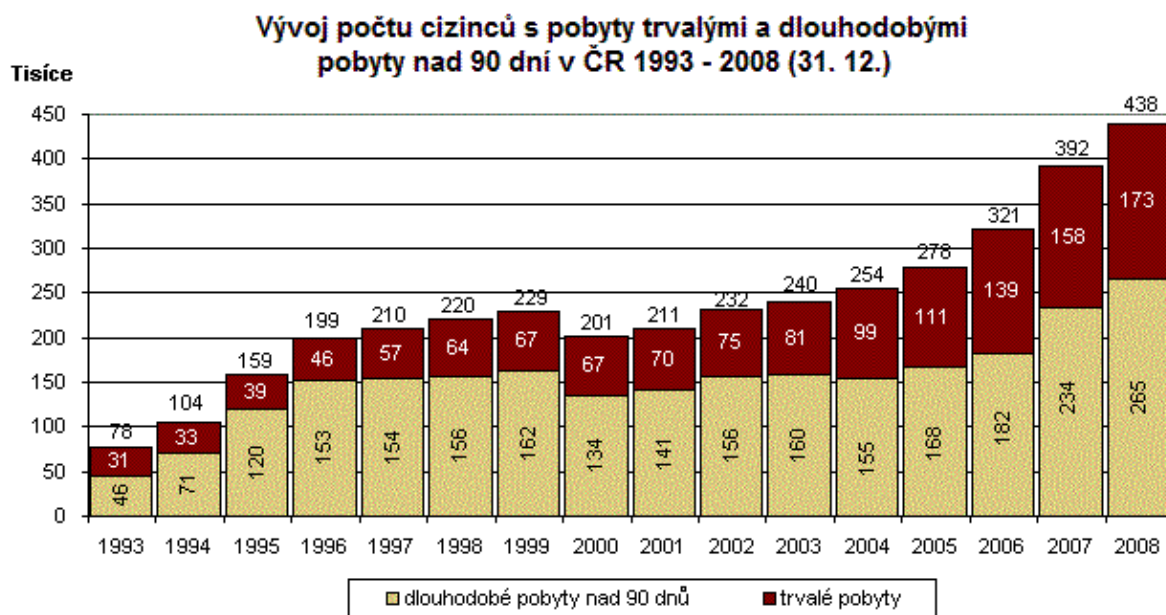
Graf č. 3

Celková zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání 1998 - 2008 (31. 12.)

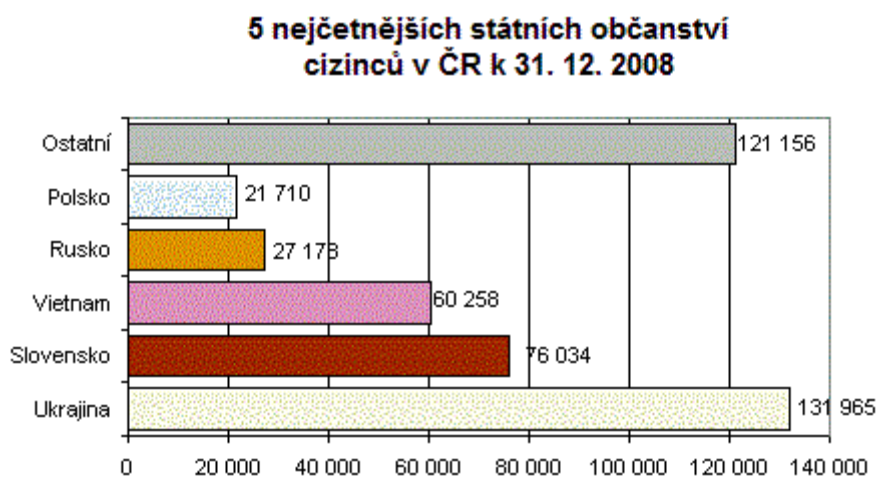

Graf č. 4

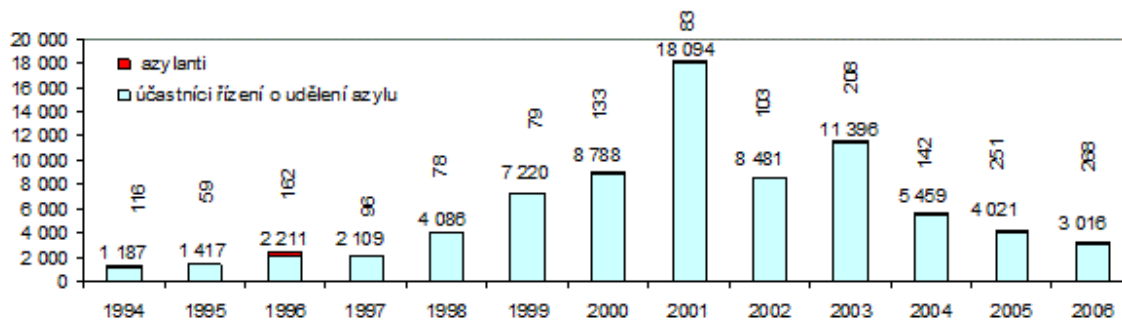

Graf č. 5

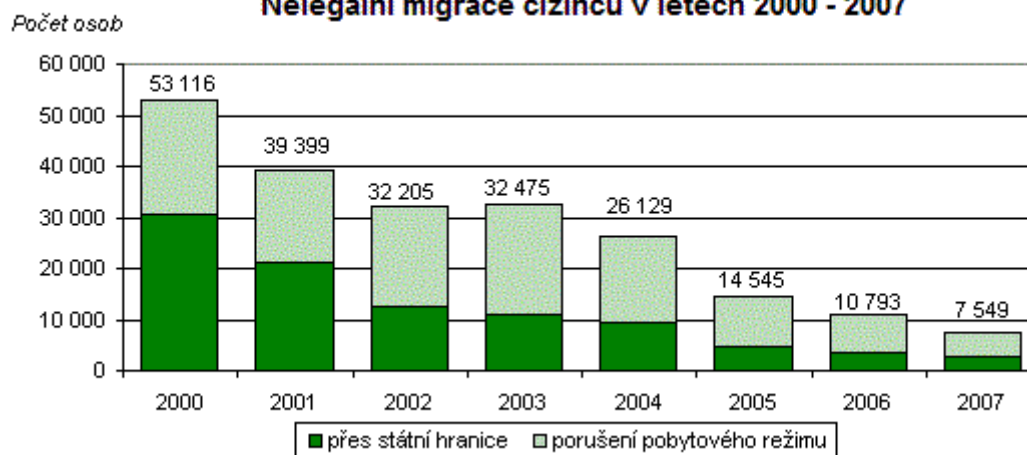
Graf č. 6

Počet účastníků řízení o udělení azylu a počet udělených azylů v letech 1994 - 2006

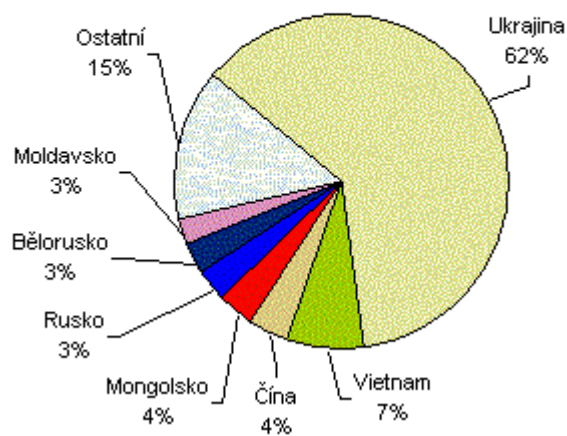
Graf č. 7

Nelegální migrace cizinců v letech 2000 - 2007

Graf č. 8

**Porušování pobytového režimu -
7 nejčastějších státních občanství
01. 01. 2007 - 31. 12. 2007**

Graf č. 9

**Nelegální migrace cizinců přes státní
hranice ČR - 7 nejčastějších státních
občanství 01. 01. 2007 - 31. 12. 2007**

